

Hvorfor europeisk samarbeide?

- *Fredsperspektivet*
- *Det europeiske kulturgrunnlag*
- *Det økonomiske samarbeide*

Av Erik Hoff

N.A.F.'s konsulent i sosiale og internasjonale spørsmål

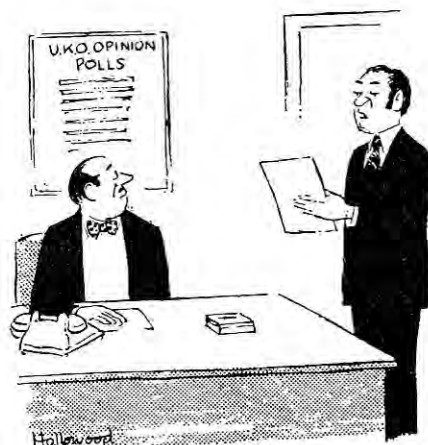
I et begrunnet svar på spørsmålet om hvorfor vi bør styrke samarbeidet i Europa, vil jeg legge vekt på 3 hovedfaktorer:

1. Fredsperspektivet.
2. Vårt felles kulturgrunnlag.
3. En fornuftig arbeidsdeling.

Europas land har gjennom hele sin nyere historie slitt med samlivsproblemer. Særlig de siste 3-4 hundre år er våre folk rammet av omfattende kriger med menneskelige ulykker og materielle ødeleggelser. Til tross for at vår verdensdel har bygget opp den mest fremskredne sivilisasjon, har vi samtidig vært dyktige til å rive ned. Det store paradoks er at vår sivilisasjon er bygget på rettsstaten, med rettssikkerhet og orden innen hvert enkelt land – mens man har kunnet tillate seg nærmest ethvert overgrep på tvers av landegrensene.

Etter alle disse kriger har tenkere og statsmenn sittet igjen med politiske tømmermenn. Krigene hadde ikke løst deres problemer, tvert imot – de hadde heller skapt nye. Hvordan skulle man hindre slike ulykker i fremtiden? Helt fra 15-1600 tallet har mange forstått at den riktige vei må være å utvide rettsstaten fra det enkelte land til å gjelde også det internasjonale samfunn.

Enkelte tenkere – flere av dem kirkens folk – skjønte at internasjonale organer måtte skapes for å oppnå dette. Først og fremst tenkte man seg en europeisk domstol med myndighet til å ta bindende standpunkt i konflikter mellom nasjonene og med makt bak seg til å gripe inn når overgrep fant sted. Men skal et slikt system fungere, må man også ha en felles beslutningsprosess. De lover og regler som skal gjelde, må besluttes i fellesskap. Derfor trengtes et europeisk parlament.

«Jeg er redd undersøkelsen ikke gir grunnlag for noen sikre konklusjoner – fire prosent synes å være for referendum i EEC-spørsmålet, mens syvogåtti prosent ikke vet hva referendum er.»
(Punch)

Virkelige fremstøt først nå.

Disse tanker er altså gamle. De er kommet sterkt frem under og etter de mange kriger da fortvilelsen var størst. Men så er det blitt fred igjen, og man har gang på gang tillatt seg å la problemene ligge uløst. Først i vårt århundre er det gjort virkelige fremstøt for å komme videre. Etter den annen verdenskrig har det for første gang lyktes i vår verdensdel å gjøre noe konkret. De 6 fellesskapsland har inngått et samarbeide av langt mer forpliktende karakter enn verden tidligere kjente.

De første skritt til felles beslutningsprosess, felles lovverk og domstoler, er tatt. Landene har også gjort seg avhengig av hverandre i produksjon og handel. Det følger nok mange fordeler med disse tiltak for Europa. Men det altoverskyggende resultat av denne integrasjonsprosess er at det ikke bare blir vanskelig for det enkelte land i Europa å ruste opp og

starte en krig – det kan etter hvert bli både utenkelig og umulig. De 6 land har gjort en pionerinnsats, men alt tyder på at stadig flere land ønsker å bli med.

Klare felles trekk.

Det annet moment som veier sterkt, er det gjennomgripende kulturfellesskap vi har i vår verdensdel. Riktig nok er det forskjell på en sydeuropeer og en nordeuropeer. Men våre idealer, vårt menneskesyn, vår oppfatning av lov og rett, vår tro og vår moral har klare felles trekk.

Vår kultur – i nord som i syd – står på tre ben: kultursamfunnene Athen og Rom og det kristne Jerusalem. Vi blir ofte litt forlegne, når vi snakker om disse ting, men vi skal allikevel ikke glemme at vi har bygget opp våre samfunnsstrukturer og vår livsform etter modell av disse kulturer, og at hele vår adferd, vår tro og våre idealer – enten vi kaller oss kristne eller ikke – er preget av kristendommen.

Det er viktig å være klar over disse forhold i en tid hvor meget av det tilvante er under hurtig forandring. Vi bør gjennomtenke vår situasjon og ta stilling til om våre kulturelle verdier virkelig er noe vi vil «stå ved», og om vi ønsker å satse på dem i fremtiden. For hvis vi erkjenner disse verdier, må de forsvares og stadig tilpasses den nye tid. Og hvis vi mener det er trekk ved vår kultur som kan ha interesse for folk utenfor Europa, må vi ikke være redde for å fortelle hva vi tror på.

Må dyrkes og videreutvikles.

Kommunikasjonene har utviklet seg så raskt at verdens sivilisasjoner er blitt slynget sammen bare på noen få tiår. I enkelte verdensdeler foregår en eksplosjonsartet befolkningsvekst.

Bare Kina vil frem til 1990 få en tilvekst som tilsvarer den totale europeiske befolkning. Nye land og folk står frem med større innflydelse og slagkraft.

Hvis vi i denne situasjon ønsker at Europa skal overleve og ha en rimelig innflydelse på utviklingen og forholdene i verden, må vi selv dyrke og videreutvikle de mest verdifulle sider av vår kultur. Siktemålet med europeisk innflydelse i verden i tiden fremover må ikke bare være å skape best mulige forhold for oss selv. For at vi og andre skal leve videre med verdighet, må vi i langt større grad enn hittil være villige til å gi av vårt overskudd, materielt og med kunnskaper.

Vårt økonomiske liv.

Det tredje moment gjelder vårt økonomiske liv. Europa råder over en arbeidskraft på et svært høyt nivå. Utdannelsesstandarden er meget god. Det samme gjelder det teknologiske potensial. Effektiviteten er meget tilfredsstillende.

Men når det gjelder å legge forholdene til rette for å få utnyttet disse fordeler, er vi kommet sørgelig kort. 300 millioner europeere er delt på 30 land. Mellom disse land er det spunnet et nett av handelshindringer. Der er et beskjedent samarbeide for å få en fornuftig arbeidsdeling, en ensartet lovgivning og like produksjonsvilkår. De nasjonale markeder blir dessuten for små for vår tids industri. Ta f.eks. de europeiske industrier som produserer fly og elektroniske regnemaskiner. Deres nasjonale markeder er allerede for små til å muliggjøre en lønnsom produksjon på disse felter. Amerikanske og russiske industrier er garantert ti ganger større åpningsordre enn f.eks. England, Frankrike og Tyskland.

Må organisere seg bedre.

Hvis vi ønsker å være med – særlig på de kostbare teknologiske områder – må Europas stater organisere seg bedre i et nærere samarbeide. Det er ikke bare levestandarden det gjelder.

Det gjelder like meget forskningen og vårt utdannelsesnivå. Blir vi hengende etter amerikanere, russere og japanere, vil vi også snart miste muligheten til å påvirke utviklingen. Skjer dette, vil vi kunne risikere å reduseres til å være avtagere av andres avanserte produkter, mens vi selv blir intense produsenter av mindre kompliserte produkter, som krever mindre forskning, innsikt og utdanning. Samtidig vil utvandringen av våre flinkeste folk – særlig til Amerika – øke.

Det Europeiske Fellesskap (EF) utgjør foreløpig bare en liten del av Europa. Men alt taler idag for at det store flertall europeiske nasjoner ser på dette prosjekt som et første steg i riktig retning for vår verdensdel. Det kan bety en fornuftigere organisasjon av vår samlede arbeidsinnsats. Et bedre arbeidsresultat vil sette oss bedre i stand til å satse på de oppgaver som opptar europeerne mest: sosialpolitikk og miljøvern samt en innsats som monner for utviklingslandene.

●